

Vlaams
Parlement

stuk **1113** (2010-2011) – Nr. 3
ingediend op 1 juli 2011 (2010-2011)

Ontwerp van decreet

houdende machtiging tot oprichting
van het privaatrechtelijk vormgegeven
extern verzelfstandigd agentschap
nv Vlaams Energiebedrijf

Hoorzitting

met vertegenwoordigers van VITO
(Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek),
Eandis en ODE (Organisatie voor Duurzame Energie)

Verslag

namens de Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie
uitgebracht door de dames Liesbeth Homans en Irina De Knop

*Samenstelling van de commissie:**Voorzitter:* de heer Jan Penris.*Vaste leden:*

mevrouw Griet Coppé, de heer Carl Decaluwe, mevrouw Veerle Heeren, de heer Veli Yüksel;
de heren Chris Janssens, Jan Penris, Wim Wienen;
de heer Filip Anthuenis, mevrouw Mercedes Van Volcem;
de dames Else De Wachter, Michèle Hostekint;
de heer Marc Hendrickx, mevrouw Liesbeth Homans;
mevrouw Patricia De Waele;
mevrouw Mieke Vogels.

Plaatsvervangers:

de heren Robrecht Bothuyne, Tom Dehaene, Dirk de Kort, mevrouw Valerie Taeldeman;
de heer Frank Creyelman, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Christian Verougstraete;
de dames Irina De Knop, Vera Van der Borgh;
de heren Patrick Janssens, Bart Martens;
de heer Bart De Wever, mevrouw Goedele Vermeiren;
de heer Peter Reekmans;
de heer Hermes Sanctorum.

Stukken in het dossier:

1113 (2010-2011) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
– Nr. 2: Reflectienota

INHOUD

I.	VITO	4
1.	Toelichting van het VITO-standpunt.....	4
2.	Bespreking in de commissie	4
II.	Eandis	7
1.	Toelichting van het Eandis-standpunt	7
2.	Bespreking in de commissie	9
III.	ODE.....	11
1.	Toelichting van het ODE-standpunt.....	11
2.	Bespreking in de commissie	12
	Gebruikte afkortingen	15

Op woensdag 15 juni 2011 hield de Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie over het ontwerp van decreet houdende machtiging tot oprichting van het privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap nv Vlaams Energiebedrijf een hoorzitting met vertegenwoordigers van de VITO, Eandis en ODE.

I. VITO

1. Toelichting van het VITO-standpunt

De heer *Dirk Fransaer*, gedelegeerd bestuurder van de VITO, kondigt aan dat hij geen inleidende toelichting wenst te geven maar graag bereid is om te antwoorden op de vragen van de commissie.

2. Bespreking in de commissie

De hoorzitting zal volgens de heer *Lode Vereeck* het ontbreken van een RIA deels moeten compenseren. Het lid vraagt dan ook hoe de VITO het beleid voor hernieuwbare energie en meer bepaald de energiemix evalueert. Die vraag is vooral bedoeld om te kunnen beoordelen in welke mate het Vlaams Energiebedrijf met zijn budget van 200 miljoen euro het verschil kan maken. Aansluitend wil de heer Vereeck graag weten hoe de VITO de inspanningen voor rationeel energieverbruik van de private dienstverleners evalueert. Het VEB zal immers ook op dat vlak actief zijn. Functioneert dat niet goed?

Naar aanleiding van de begrotingsopmaak 2010 is bovendien gezegd dat het VEB moet zorgen voor meer concurrentie en dus een lagere energiefactuur. Hoe kan het Vlaams Energiebedrijf volgens de VITO bijdragen tot de liberalisering van de markt? Ondanks het advies van de Raad van State peilt het lid naar de mening van de VITO over het voorstel van de heer Geert Noels om de bestaande productiecapaciteit in de kernenergiesector te herverdelen door de kleinere centrales Doel I en II onder te brengen bij het VEB. Zijn er eigenlijk voldoende Vlaamse private spelers om te investeren in een nieuwe kerncentrale?

Het ontwerp van decreet telt zes officiële doelstellingen. Zijn die volgens de VITO realistisch en wenselijk? In welke mate zijn de taken nodig om een eventueel falen van de markt te compenseren? Klopt het bijvoorbeeld dat de PMV, verantwoordelijk voor participaties in bedrijven, slecht functioneert? Ook voor de andere taken van het Vlaams Energiebedrijf – een speler worden in de groothandelsmarkten, in de markt van de groenestroomcertificaten en in de leveranciersmarkten; participaties nemen in innovaties; en kennis opbouwen – bestaan er al organisaties.

Voorts constateert de heer Vereeck dat de lagere energiefactuur niet meer als doelstelling in het ontwerp staat. Volgens de memorie van toelichting vervult het VEB geen essentiële overheidstaken en treedt het dus gewoon in concurrentie met private actoren. Welke niches in de ESCO-markt worden momenteel niet bediend? Als er geen zijn, deelt het lid de analyse van de SERV over een potentiële verdringing. Bovendien ontbreekt een visie of behoefteanalyse, zodat niet duidelijk is waar men naartoe wil.

De heer *Hermes Sanctorum* vraagt welke rol de VITO weggelegd ziet voor het VEB bij het ontplooiën van nieuwe technologieën. Onderzoek, bijvoorbeeld over geothermische energie, is een kerntaak van de VITO. Het VEB kan eventueel een rol spelen in het verspreiden van die technologie.

Ook de heer *Robrecht Bothuyne* wil weten of het nodig is dat nog een organisatie een grondige kennis over energiebeheer en milieuvriendelijke energieprojecten verwerft. Hoe zal dat gebeuren zonder de bestaande centra te verdringen? Wat zijn de mogelijkheden van het VEB om innovaties voor milieuvriendelijke energietechnologie in systemen en diensten ingang te doen vinden gezien zijn beperkte kapitaal?

Mevrouw *Patricia Ceysens* heeft een licht gevoel van déjà vu: in een recente hoorzitting met de heer Fransaer werd de meerwaarde van de vzw I-Cleantech in vraag gesteld; met het VEB is het niet anders. Het lijkt er ook nu op dat het gewoon de bedoeling is een nieuw bedrijf op te richten. Dat gevoel wordt versterkt door het feit dat het ontwerp niet eens mee ondertekend is door de minister van Energie. Het is niet aan de overheid om met belastinggeld zomaar bedrijven op te richten om mensen in de raad van bestuur te kunnen benoemen. Het is niet fair dat de heer Fransaer, een bekwame ingenieur die zich inzet voor innovatie in de echte bedrijven, dit hier moet komen verdedigen.

Kan de heer Fransaer meer informatie geven over de huidige marktmechanismen voor hernieuwbare energie? Wat is een zinvol overheidsingrijpen bij een eventuele falende marktwerking? Is het niet beter het geld te benutten voor innovatie in hernieuwbare energie, bijvoorbeeld door meer te investeren in de VITO? Mevrouw Ceysens wil ook graag de mening van de VITO kennen over de verschillende aspecten van de innovatieproductie. Misschien kan de heer Fransaer toch enig inzicht verschaffen in de bedoelingen van het ontwerp.

De heer *Dirk Fransaer* antwoordt dat over de noodzaak van duurzame energie weinig discussie bestaat. Om de doelstellingen voor een nagenoeg CO₂-vrije productie te halen is elke innovatie nodig. Initiatieven die duurzame energie steunen – in de vorm van een bedrijf of een of ander steunmechanisme – zijn dus zeker nuttig.

Het VEB zal op een of andere manier een bepaald ambitieniveau opgelegd moeten krijgen. Elk energiebedrijf zal met leningen zijn kapitaal kunnen verhogen tot een investeringskapitaal van ongeveer 1 miljard euro. Ook dat is nog redelijk beperkt. De spreker geeft ter vergelijking de kostprijs van een STEG-centrale, ongeveer 900 miljoen euro. Daarvoor produceert die centrale de weliswaar aanzienlijke, maar niet determinerende energiehoeveelheid van 1 gigawatt.

Momenteel wordt een producent van duurzame energie onder de marktprijs betaald. Dat wordt deels ondervangen door de groenestroomcertificaten, maar eigenlijk zou de markt dat moeten regelen. Een goede afstemming tussen productie en vraag is dus zeker een lacune. De spreker illustreert dit aan de hand van een test met een virtuele elektriciteitscentrale in samenwerking met Group Machiels. Als de elektriciteit echt op het net gebracht was, zou Machiels in de drie maanden dat het experiment liep, 1 miljoen euro extra waarde gerealiseerd hebben. Het is nu de bedoeling om van dat virtuele concept een spin-off te maken. De markt zal trouwens enkel maar groeien, bijvoorbeeld door het groeiende aantal elektrische auto's. Elke auto heeft immers in principe de mogelijkheid om te leveren en te ontvangen en is dus inschakelbaar in een systeem.

Het duurzame energiepotentieel in Vlaanderen zal de komende tien à vijftien jaar allicht te beperkt blijven om voldoende de vraag en aanbod op elkaar af te stemmen, met uitzondering van het aandeel van Electrabel. De aanwezigheid van te veel spelers die voor deze afstemming willen instaan, zal zorgen voor een moordende concurrentie en verdringing. Er is hoogstens plaats voor één tot twee partijen in deze 'matching' op korte termijn. Zo mikt een spin-off van de VITO integraal op dit – buiten Electrabel – resterende gedeelte van de duurzame energiemarkt. Tenzij het VEB een substantieel deel van het resterende marktaandeel inpalmt, zal het geen markteffect hebben. De spreker herhaalt dat een goede marktprijs, dus een goede afstemming tussen productie en vraag, een zeer belangrijke stimulans is voor duurzame energie. Het is dus duidelijk dat er een instantie moet komen die dat reguleert, maar over de vorm – een privé- of een overheidsinitiatief – spreekt de heer Fransaer zich niet uit.

Een ander aspect is dat er meer klaarheid moet komen in de communicatie over de prijsvorming van energie. Momenteel is enkel duidelijk dat de prijs stijgt. Gemiddeld bedraagt

de kostprijs voor de productie ongeveer 50 euro per megawattuur. In een afgeschreven (kern)centrale bedragen de kosten 23 tot 29 euro, in een moderne STEG-centrale tussen 70 en 90 euro. De verkoopprijs, dus transmissie inbegrepen, bedraagt het dubbele.

De spreker vreest voorts een nooit geziene kapitaalvernietiging tenzij de gebouwen energie-efficiënter worden en tegen 2020 de normen halen. Heel wat mensen willen immers op latere leeftijd hun huis verkopen zodat ze met dat geld de rest van hun leven kunnen financieren, bijvoorbeeld de kosten van een rust- en verzorgingstehuis. Als het huis niet meer voldoet aan de energienormen, vermindert de waarde aanzienlijk en komt de rustige oude dag van die eigenaars in het gedrang. Het is dus belangrijk daarin te investeren.

Kennisopbouw en innovatie beschouwt de spreker als ondergeschikte taken. Het is logisch dat een energiebedrijf enige kennis heeft, zonder dat het daarom de innovatieve bedrijven of onderzoekscentra beconcurrereert.

De VITO werkt aan een consortium voor geothermie. Bij de start zal dat, om te kunnen overleven, een beroep doen op groenestroomcertificaten. Als de prijzen voor de productie stijgen, zal het allicht op vrij korte termijn zonder kunnen. Met een investering van 100 miljoen euro, met bankleningen vermenigvuldigd met vier en vijf, kan het consortium 20 tot 25 percent van de Vlaamse elektriciteitsbehoeften dekken. Daarenboven wordt er warm water geproduceerd dat kan worden gebruikt voor energie-efficiëntere gebouwen. Het potentieel van het project wordt momenteel nog onderzocht, het is nog niet marktrijp.

De heer *Lode Vereeck* concludeert dat de huidige projecten voor duurzame energie enkel rendabel zijn dankzij de groenestroomcertificaten. Op zijn vraag legt de heer *Dirk Fransaer* het verschil tussen duurzame energie en klassieke elektriciteitsproductie uit. De klassieke elektriciteitsproductie, zowel via een kerncentrale als een STEG, beoogt een schaalvoordeel. Het nadeel van grote centrales is dat ze hoge investeringen en een lange ontwikkelingstijd vergen. Het duurt jaren eer de investering rendeert, bij kerncentrales tot zeventien jaar. Duurzame energie wordt geproduceerd door windmolens, door PV-panelen, in biomassacentrales en in geothermiecentrales. Die vergen relatief beperkte investeringen en zijn sneller klaar voor productie. De investeringen renderen daar dus veel sneller. De heer Fransaer gelooft dat als duurzame energie voldoende decentraal geproduceerd wordt, er een mogelijkheid is om de hele energiemarkt te veranderen. De heer Watson van IBM zei op het einde van de Tweede Wereldoorlog nog dat de wereld maar vijf computers aankon, gewoon omdat het zo'n grote toestellen waren. Nu bulkt het van de computers. De heer Fransaer verwacht een gelijkaardige wijziging bij de energieproductie: een duurzame decentrale energieproductie zal de grote spelers uit de markt duwen.

Uit de schatting dat 1 gigawatt ongeveer 20 percent van de Vlaamse elektriciteitsmarkt uitmaakt, leidt de heer *Lode Vereeck* af dat de investering van 200 miljoen euro, vermeerderd met leningen tot 1 miljard euro, goed is voor 20 percent van de energiemarkt.

De heer *Dirk Fransaer* wijst erop dat de beschikbare financiële middelen over dezelfde periode twee- tot driemaal sneller kunnen circuleren. Hierdoor kan een veel groter elektrisch vermogen worden opgebouwd dan via een klassieke energieproductie.

De heer *Robrecht Bothuyne* merkt op dat terecht werd gewezen op het gevaar van kapitaalvernietiging door energie-inefficiënte gebouwen. Vindt de heer Fransaer dat de private markt en de overheid daar voldoende op inspelen? Aansluitend vraagt het lid hoe de private markt daartoe kan worden gestimuleerd. Kan het VEB daarin een rol krijgen? Zo ja, hoe kan dat zo efficiënt mogelijk gebeuren? Het lid informeert voorts of de private markt bereid is te investeren in geothermie als het project succesvol zou zijn.

Mevrouw *Patricia Ceysens* is blij dat de heer Fransaer, in tegenstelling tot het ontwerp van decreet, wel keuzes durft te maken. Ook de VCB heeft al gewezen op het gevaar van

kapitaalvernietiging, en de heer Geert Noels zag in het aanpassen van woningen aan de 2020-normen een van de grootste economische activiteiten op korte termijn. De VCB heeft trouwens een voorstel tot pps klaar. Mevrouw Ceysens begrijpt niet waarom er dan plots het voorstel voor een nieuw bedrijf opduikt. Ook de heer Fransaer doet geen uitspraken over het mechanisme, steunmechanismen zijn ook mogelijk. Dat is een bevoegdheid van de minister van Energie die het ontwerp, zoals al gezegd, niet mee heeft ondertekend.

De heer *Hermes Sanctorum* voelt veel voor de voorstellen van de heer Fransaer: energiezuinige woningen en een nieuwe producent. Hij vraagt hoe volgens de VITO de 200 miljoen euro best besteed worden.

De heer *Dirk Fransaer* vraagt vooral een homogene en gedragen overheidsvisie over duurzame ontwikkeling in Vlaanderen. De bouwmarkt vormt daar maar een onderdeel van. De spreker benadrukt de samenhang van beslissingen: bepaalde assumpties op het vlak van ruimtelijke ordening hebben een invloed op de ontwikkeling van de bouwmarkt en hebben consequenties op de prijs van de kavels en de woningen. Zonder omvattende visie blijft het beleid beperkt tot brandjes blussen. Een pps is een mogelijkheid, maar de overheid kan ook alleen initiatieven nemen.

De heer *Carl Decaluwe* vraagt of het realistisch is een dochteronderneming van het VEB op te richten om bepaalde types woning snel te isoleren, een soort Domus Flandria. Nochtans was Domus Flandria een van de grootste debudgetteringsoperaties, en duurder voor de overheid dan andere opties. De private sector zal enkel participeren als hij een voldoende rendement verwacht. Bij Domus Flandria kreeg de initiatiefnemer niet alleen een gegarandeerde opbrengst maar ook nog subsidies. Zal een private ondernemer nu zonder dergelijke stimulansen participeren?

De heer *Dirk Fransaer* benadrukt het motief van private partners: winst maken. Geothermie is pas rendabel met groenestroomcertificaten. Pas als ze profijt zien, zullen bedrijven geïnteresseerd zijn in het energiezuinig maken van sociale woningen. Duurzaamheid interesseert hen pas in secundaire orde. Het parlement moet beslissen welke projecten overheidinvesteringen waard zijn, maar kan niet rekenen op privé-investeerdere als er geen rendement te rapen valt. Dat zijn immers geen liefdadigheidsorganisaties.

II. EANDIS

1. Toelichting van het Eandis-standpunt

De heer *David Termont*, directeur klantenbeheer, licht toe dat Eandis sinds 2003 als netbeheerder actief is op het vlak van rationeel energiegebruik. Het bedrijf keert in het kader van het Energiebesluit een aantal premies uit, het sensibiliseert de verschillende klantensegmenten: particulieren, bedrijven en lokale besturen. In 2008 heeft Eandis berekend dat er zowel bij de residentiële en professionele verbruikers als bij de openbare besturen, een gemiddeld besparingspotentieel van ongeveer 30 percent is. Eandis heeft zich vervolgens afgevraagd op welke manier het de investeringen op het vlak van rationeel energieverbruik verder kon stimuleren.

De distributienetbeheerders hebben de plicht de lokale besturen te ondersteunen bij het lokale energiebeleid. Eandis heeft dan ook besloten ESCO-diensten aan te bieden aan de steden en gemeenten die aangesloten zijn bij de distributienetbeheerders. Volgens het REG-besluit kan Eandis dergelijke diensten enkel aanbieden aan zijn aandeelhouders: steden en gemeenten of hun afgeleiden.

Situering energiediensten aan lokale besturen

Sinds 2003 biedt Eandis steden en gemeenten energieaudits en energieadvies. Die adviezen werden echter niet altijd omgezet in reële investeringen. Vooral kleine steden en gemeenten hebben onvoldoende knowhow voor onder meer het analyseren van bestekken. Daarenboven overschrijden de investeringen soms de middelen uit de buitengewone begroting. Daarom helpt Eandis gemeenten om de plannen om te zetten in reële investeringen. Door de schaalgrootte kan het een aantal voordelen creëren, niet in het minst op kennisvlak. Het bedrijf legt ook contacten met fabrikanten, aannemers, studiebureaus en eventueel zelfs banken, natuurlijk met respect voor de wetgeving op de overheidsopdrachten. Eandis concurreert zo niet met het private initiatief maar stimuleert het enkel. Zonder technische knowhow en voldoende budgetten zouden de gemeenten immers niet altijd geïnvesteerd hebben.

Aanbod energiediensten aan lokale besturen

Het aanbod van Eandis behelst zeven stappen van rationeel energiegebruik. Gemeenten kunnen vrij op elke stap intekenen. Het gaat om de energieboekhouding, de energieaudit met detailstudies van de zwakke punten, de projectuitvoering, de prefinanciering, de communicatie en sensibilisering van het personeel en de opvolging en de monitoring. Uiteraard moet niet noodzakelijk elke stap worden doorlopen: Eandis past zijn aanbod aan de gemeente aan. Momenteel telt de energieboekhouding van Eandis meer dan 6000 gebouwen, niet alleen van gemeentelijke overheden maar ook van scholen en andere. Die referentiedatabank maakt het mogelijk het energieverbruik van gebouwen te vergelijken. Het aanbod van producten en diensten is: stookplaatsrenovatie en -regeling, 'relighting', isolatie, beglazing enzovoort. Ook op het vlak van hernieuwbare energie ondersteunt Eandis de lokale besturen.

In 2008 heeft Eandis de studie aangevat. In 2009 hebben de raden van bestuur van de gemengde distributienetbeheerders besloten de dienst aan te bieden. Momenteel hebben al 169 steden en gemeenten en afgeleiden, zoals OCMW's, ingetekend. 207 studies voor in totaal 8,8 miljoen euro zijn afgerond of lopende. Eandis behartigt 257 projecten voor in totaal 13,7 miljoen euro. Voorts lopen er 193 onderhoudscontracten.

Er staan ook nog tal van projecten in de steigers. Een van de grootste projecten loopt bij het Autonoom Gemeentebedrijf Stedelijk Onderwijs Antwerpen, een investering van ongeveer 18 miljoen euro. Onderwijsinstellingen zijn bedreven in pedagogie maar niet altijd in energie: daarom huren ze Eandis in.

De spreker concludeert uit de top drie van de diensten, namelijk stookplaatsvernieuwing, 'relighting' en regeling, dat het aanbod van Eandis tegemoet komt aan de behoeften van steden en gemeenten.

ESCO – Vlaams Energiebedrijf

De dienstverlening richt zich tot lokale overheden, ook tot provincies in zoverre zij aandeelhouder zijn van intercommunales. Eandis assisteert bij de energie-efficiëntie van administratieve centra, sporthallen, zwembaden, bibliotheken, gemeentelijke en provinciale scholen. Het VEB zou op dezelfde manier de competenties kunnen leveren voor energie-investeringen in Vlaamse overheidsgebouwen, schoolgebouwen van andere netten, verzorgings- en welzijnsinstellingen, woningen van sociale huisvestingsmaatschappijen en socialehuurwoningen. Eandis kan dat niet omdat zijn dienstverlening juridisch voorbehouden is voor steden en gemeenten. Het VEB zou dan niet alleen de coördinatie op zich nemen maar ook de investeringen stimuleren en de private markt aanzetten om energie-efficiënt te werken.

Andere potentiële activiteiten

Een andere kans die de heer Termont in het ontwerp van de decreet ziet, is de gemeenschappelijke aankoop van energie, hoewel Eandis die zelf al regelt voor bepaalde steden en gemeenten. Het VEB zou ook de decentraal geproduceerde energie van steden en gemeenten kunnen opkopen en eventueel ook de groenestroomcertificaten van de distributienetbeheerders.

Bij het toekennen van een taak aan het VEB moet de ontbundeling en de onafhankelijkheid van de partijen altijd verzekerd worden. Als het VEB de rol van leverancier speelt, of de decentrale energie van steden en gemeenten opkoopt, kan dat botsen met bepaalde aspecten van onafhankelijkheid. Eandis is altijd bereid om samen te werken met het VEB en zijn kennis te delen, stelt de directeur tot slot van zijn toelichting.

2. Bespreking in de commissie

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* vraagt of Eandis beschikt over een lijst van de meest efficiënte maatregelen en investeringen om gebouwen energiezuinig te maken. Naast de sociale woningen zijn schoolgebouwen en openbare gebouwen als bibliotheken vaak energieverstomers. Hoeveel middelen zijn er nodig om de overheidsgebouwen, zowel de Vlaamse als de stedelijke en gemeentelijke, energie-efficiënt te maken? Het lid acht het zinvol dat de Vlaamse overheid in eerste instantie de eigen gebouwen zou saneren. Ze informeert voorts naar de kosten voor het opzetten van het slimme netwerk van Eandis. Mevrouw Van Volcem vermoedt immers dat die, blijkbaar omvangrijke, kosten doorgerekend zullen worden in de distributienettarieven.

De heer *Carl Decaluwe* wijst erop dat de voornaamste aandeelhouders van de sociale verhuurkantoren en de sociale huisvestingsmaatschappijen de provincies en gemeenten zijn. Waarom kan Eandis zijn dienstverlening niet tot die sector uitbreiden? Het lid vindt het vreemd dat de energie-efficiëntie van de verschillende onderwijsnetten door verschillende organisaties verzorgd wordt. Wat zouden de gevolgen zijn voor de werking van Eandis als het de energie-efficiëntie van alle gebouwen zou coördineren?

De gemeenschappelijke aankoop van energie is een goede dienstverlening, maar niet gratis. De provincies verlenen die dienst ook al. Hoe is de verhouding met de taken van het VEB? Zullen die taken overgedragen worden en zo ja, hoe zal de overdracht verlopen? Volgens de huidige bepalingen kan ook de Vlaamse Energieholding ESCO-diensten aan gemeenten en steden aanbieden. De heer Decaluwe vraagt tot slot of een striktere taakafbakening van alle diensten nodig is.

Voor de heer *Hermes Sanctorum* kan het VEB zich onmogelijk op alles tegelijk toelagen, zeker gezien zijn beperkte budget. Er zullen dus keuzes moeten worden gemaakt. Het energiezuinig maken van gebouwen is algemeen aanvaard als de meest ecologische en de economisch interessantste maatregel. Maar welke rol zou Eandis het VEB het liefst zien uitvoeren? Het ontwerp van decreet heeft het niet over de kosten van distributie, die nochtans aanzienlijk zullen zijn. Hoe worden die volgens Eandis best gefinancierd?

De heer *Lode Vereeck* leest in de memorie van toelichting en in het SERV-advies dat het VEB geen private ESCO-initiatieven mag verdringen. Het lid vraagt welke niches de private of andere spelers momenteel verwaarlozen. Kan Eandis die voor zijn rekening nemen? Netbeheerders kopen groenestroomcertificaten op en willen ze nu blijkbaar doorverkopen aan het VEB. Zullen ze ze allemaal doorverkopen? En hoeveel geld zal het VEB daarvoor nodig hebben?

De heer *Robrecht Bothuyne* vraagt hoe Eandis de rol van de private ESCO evalueert. Waarom biedt de private sector zijn diensten niet aan gemeenten en steden aan? Hoeveel kapitaal en personeel heeft Eandis nodig om die diensten aan te bieden aan zijn aandeel-

houders? Kan Eandis die diensten aanbieden voor alle overheidsgerelateerde gebouwen in Vlaanderen?

Mevrouw *Irina De Knop* peilt of Eandis zijn rol als ESCO-partner wil blijven spelen of zelfs vergroten. Waaraan ontbreekt het daarvoor momenteel? Het lid informeert voorts of er andere partijen zijn die de taken van het VEB kunnen vervullen. Zijn de uitgebreide taken die het ontwerp aan het VEB toevertrouwt, gezien het beperkte budget, wel realistisch?

De heer *David Termont* antwoordt dat de meest efficiënte maatregelen om een woning of een gebouw energiezuinig te maken evident zijn: isolatie- en condensatiemaatregelen. Eandis berekent bij een studie ook telkens de terugverdientijd van investeringen. Een investering levert al vlug een energiebesparing op van ongeveer 15 tot 20 percent. De terugverdientijd bedraagt maximaal acht jaar. De investering verdient zich terug door de daling van de energiefactuur, die moet volstaan om de aflossing te betalen. De spreker wijst erop dat energiemaatregelen vaak gecombineerd worden met ingrepen die los staan van energie, waardoor de terugverdientijd van de totale investering langer wordt. Zo wordt bij de renovatie van een stookplaats vaak niet alleen de ketel vervangen, maar ook het lokaal aangepakt.

Eandis zal 50 Antwerpse schoolgebouwen energiezuiniger maken via 92 projecten en zal daar ongeveer 18 miljoen euro voor nodig hebben. Met dat voorbeeld wil de heer Termont aantonen dat het renoveren van alle sociale woningen en scholen enorme bedragen zal vergen. De studie over het slimme netwerk loopt nog, de kosten zijn dus nog niet berekend. Investerings in een distributienet zullen natuurlijk doorgerekend worden in de nettarieven.

Juridisch kan Eandis enkel diensten verlenen aan zuiver openbare entiteiten, waar dus geen private aandeelhouders zijn. Een sociale huisvestingsmaatschappij met private aandeelhouders valt met andere woorden af. De ESCO-activiteiten van Eandis staan los van het distributienetbeheer, maar passen in het REG-besluit dat bepaalt dat Eandis de lokale besturen moet ondersteunen. De kosten worden dus niet doorgerekend in het distributienettarief, maar wel aan de lokale besturen.

Eandis voert heel wat aspecten van zijn ESCO-diensten zelf uit. Het heeft daarvoor een 25-tal mensen in dienst, die audits en studies uitvoeren en de werken opvolgen. Fedesco, dat energie-efficiëntieprojecten in federale overheidsgebouwen faciliteert en financiert, stelt slechts vijf mensen te werk en besteedt heel wat werk uit aan private bedrijven, onder meer studies en begeleiding. Er zijn met andere woorden verschillende concepten mogelijk.

Eandis levert zoals gezegd alleen diensten aan steden en gemeenten, maar de spreker ziet heel wat potentieel in ESCO-activiteiten voor andere organisaties. De 200 miljoen euro van het VEB moet volgens de heer Termont in hoofdzaak ingezet worden voor het terugdringen van het energieverbruik en het stimuleren van ESCO-activiteiten. De middelen kunnen ook dienen als prefinanciering.

In antwoord op de vraag over de niches, zegt de heer Termont dat Eandis heel wat kennislacunes ziet bij onder meer de sociale huisvestingsmaatschappijen, maar ook bij de sociale huurders. Eandis heeft een project waarbij het, in samenwerking met OCMW's, ongeveer 300 daken van sociale huurwoningen zal isoleren. Op die manier wordt ook een sociale component bediend.

Als Eandis de groenestroomcertificaten niet kan verkopen, zal het gedwongen zijn het distributienettarief te verhogen. Misschien kan het VEB de markt voor groenestroomcertificaten organiseren.

De activiteiten van bedrijven zijn vaak toegespitst op één aspect van de energie-efficiëntie. Als gemeenten of steden door gebrek aan technische kennis geen contact leggen met de bedrijven, is er eigenlijk geen vraag. Gebrek aan knowhow bij de gemeenten en steden is dus de reden waarom er zo weinig private bedrijven ESCO-diensten aan hen verlenen.

De voornaamste kosten van Eandis zijn de loonkosten van het personeel, maar die worden doorgerekend aan de steden en gemeenten. Bij prefinanciering betalen de gemeenten de rentelast. Eandis heeft steeds gesteld dat zijn ESCO-activiteiten beheersbaar moeten blijven. Ook als de juridische beperkingen wegvallen, is het niet mogelijk om van vandaag op morgen diensten te leveren aan alle eigenaars van gebouwen. Eandis is zeker bereid om een eventuele uitbreiding te overwegen, maar allicht is samenwerking met het VEB een geschikte formule om ESCO-activiteiten te leveren aan de andere sectoren.

III. ODE

1. Toelichting van het ODE-standpunt

Algemeen directeur *Bart Bode* legt uit dat zijn organisatie ODE de oprichting van het VEB als een opportuniteit ziet. ODE wil immers dat de Vlaamse ambities op het vlak van hernieuwbare energie en rationeel energiegebruik niet slechts gerealiseerd maar ook verhoogd worden. De spreker signaleert in dat verband dat de Waalse Regering, ondanks het lagere economische potentieel, 20 percent wil realiseren in plaats van de 13 percent die de Vlaamse Regering nastreeft.

Het is heel belangrijk dat het VEB samen met het Vlaams Parlement een visie op lange termijn ontwikkelt. Daarmee investeert men niet alleen in economische groei, maar bewerkstelligt men tegelijk een grotere energieonafhankelijkheid en wordt men beloond voor vermeden kosten. De vraag is welke positie Vlaanderen wil bekleden in de Europese markt voor hernieuwbare energie.

ODE berekende twee jaar geleden op basis van de rekenmodellen van de Europese Commissie dat het Belgische 2020-potentieel op het vlak van elektriciteitsproductie 27,5 percent bedraagt, voor de sector van warmte en koude 14,4 percent en voor de transportsector 8,2 percent. In de eerste sector maakt windenergie het leeuwendeel uit, naast een vrij belangrijk aandeel van fotovoltaische energie, terwijl geothermische en hydro-elektriciteit beperkt blijven. Biomassa zou goed zijn voor ongeveer een derde van de totale elektrische productie in 2020.

Verwachtingen ten aanzien van het beleid

Door het uitblijven van een Federale Regering is de verdeling van het percentage over gewestelijke en federale doelen nog niet gebeurd. De heer Bode pleit voor Vlaamse ambitie. Daarbij mag men zich niet beperken tot de horizon van 2020, want negen jaar is erg kort in de context van energieontwikkeling. Men moet integendeel zijn visie nu al richten op 2030 en verder. De spreker denkt dat 100 percent hernieuwbare energie in Europa haalbaar is tegen 2050. Het gaat veeleer om een kans voor Vlaanderen dan om een verplichting van Europa.

Financiële ruimte creëren

De financiële ruimte van het VEB moet meer zijn dan de som van de bestaande instrumenten zoals de PMV en de LRM. Omdat de privésector vooral behoefte heeft aan investeringswaarborgen, pleit de spreker voor de oprichting van een investeringsfonds en verwijst daarbij naar het eerder genoemde rollende fonds.

ODE hoopt voorts dat het energiebedrijf het evenwicht tussen kleine en grote marktspe-
lers zal verbeteren. Of het daartoe zelf speler moet worden, is een politieke vraag. Voorts

ziet ODE een mogelijkheid in het stimuleren van niet alleen de innovatie zelf maar het hele industriële beleidskader in Vlaanderen, zodat zowel de in- als de output van hernieuwbare energie maximaal in eigen land blijft.

Specifieke functies voor het VEB

Wat de specifieke functies voor het VEB betreft, is al veel gezegd over de ESCO-diensten. Bij de sociale huisvesting is ook het inspelen op energiebesparende maatregelen voor consumenten die over onvoldoende eigen middelen beschikken, een belangrijke niche. De andere zijn zeker even belangrijk, maar werden al voldoende toegelicht.

Een andere functie die het VEB kan opnemen, is het faciliteren en stimuleren van energimanagement. De spreker geeft het maximale gebruik van de warmte die bedrijven-terreinen creëren als voorbeeld, waarbij het energiebedrijf de samenwerking tussen verschillende bedrijven kan vergemakkelijken. Het potentieel van groene warmte wordt nog algemeen onderschat.

In verband met de groenestroomcertificaten kan het VEB als regulator fungeren, zonder dat dit de overheid iets hoeft te kosten. De certificaten aankopen als vangnet en vervolgens weer verkopen op de markt, moet uiteindelijk een nuloperatie zijn. ODE meent in dit verband dat tussen de producent en de grootconsument een veel kortere weg mogelijk is, zonder overbodige tussenspelers, die alleen maar de kosten en de complexiteit verhogen. De discussie over de mogelijke rol van het VEB ten aanzien van de zogeheten prosumenten is nog niet afgelopen.

Een efficiënte structuur

De structuur van het VEB moet voldoende efficiënt zijn om te vermijden dat de financiële competenties overlappingen vertonen met de PMV, en de technologische competenties met de VITO en andere onderzoeksinstellingen. Interessanter is ze af en toe als denktank samen te brengen. Maximale transparantie is evident, maar ook de integratie van stakeholders in de structuur is belangrijk om voeling te houden met de markt.

Tot slot pleit de heer Bode voor een verzekering van de verankering in de Vlaamse samenleving om een herhaling van het Telenetscenario te vermijden.

2. Bespreking in de commissie

De heer *Dirk de Kort* peilt naar het standpunt van ODE over de energietoewerkingen, waarin zowel burgers, bedrijven als het maatschappelijke middenveld participeren, en die de maatschappelijke steun kunnen vergroten voor projecten in hernieuwbare energie. Hij vraagt ook of de financieringsintercommunales voor waarborgen kunnen zorgen.

De heer *Hermes Sanctorum* vraagt of de sector van de productie van hernieuwbare energie nerveus wordt van de in het ontwerp aangekondigde kapitaalinjecties.

De heer *Robrecht Bothuyne* wijst op het bestaan van Gigarant voor kredietwaarborgen en op dat van de nv Waarborgbeheer. Bieden die niet genoeg garantie aan de sector van hernieuwbare energie of zijn ze daar onvoldoende bekend? Is een rollend fonds voor het VEB wel realiseerbaar als men vertrekt van langlopende investeringen vanaf een vroeg stadium, waarin ze nog een laag rendement hebben? En is het wel verstandig om met het VEB in te grijpen in het ondersteuningsmechanisme van de groenestroomcertificaten, dat binnenkort na evaluatie bijgestuurd wordt? Of gelooft de ODE dat de lacunes anders niet weggewerkt zullen raken?

Mevrouw *Patricia Ceysens* ziet nog altijd niet welke kansen de oprichting van het VEB biedt. Alles wat de heer Bode opsomde, wordt vandaag al uitgevoerd door verschillende

overheidsagentschappen. Het lid geeft het voorbeeld van de exponentiële groei van de bestaande waarborgregelingen. Voor innovatie bestaan al de VITO en het IWT. Men kan het bedrag van 200 miljoen euro extra net zo goed daarbij inzetten. Daarvoor is geen nieuw bedrijf nodig.

Het lid vraagt zich in het licht van de Europese concurrentieregels ook af hoe het VEB zou kunnen optreden ten gunste van het marktevenwicht tussen kleine en grote spelers. Ook het reguleren van de marktwerking van groenestroomcertificaten kan beter direct worden aangepakt dan met een nieuw bedrijf.

De heer *Lode Vereeck* vraagt meer uitleg bij de vierde dia, met de doelstellingen per sector, want het is niet duidelijk wat precies het geografisch gebied is. Voorts vraagt hij welk marktfalen op dit moment nog zo ontoereikend wordt aangepakt dat het een nieuwe instantie rechtvaardigt.

De heer *Jan Penris* merkt op dat golven en getijden amper aan bod kwamen. Geloof de sector niet in getijdenstroomopwekking? En waarom?

Op de laatste vraag antwoordt de heer *Bart Bode* dat ODE wel degelijk in getijdenstroomopwekking gelooft, maar dat de mogelijke volumes veel kleiner zijn dan bijvoorbeeld in Groot-Brittannië of Ierland. De ontluikende technologie wordt onder meer door de Universiteit Gent onderzocht en dit onderzoek zal nog enige tijd nodig hebben.

De politieke vragen over de oprichting van het VEB laat de spreker voor de commissie zelf. Hij erkent dat de mogelijke overlappingsen met bestaande initiatieven moeten worden bekeken, maar ook dat is veeleer een politiek opdracht. Ondersteuning van energiecoöperatieven is inderdaad een mogelijkheid en is belangrijk voor de maatschappelijke steun. Of het Vlaams Energiebedrijf daartoe moet worden beperkt, is echter een andere kwestie. De spreker signaleert dat ook de sector momenteel diverse vormen van maatschappelijke betrokkenheid bestudeert.

Nervositeit of aarzeling in de sector is een typisch gevolg van evaluatie van het beleid, zoals nu – overigens terecht – gebeurt met de groenestroomcertificaten. ODE wenst een billijke regeling, maar stelt vast dat zolang de evaluatie loopt, een aantal investeringen uitblijven. Men wacht een duidelijke uitkomst af. Investeerders gaan voor veiligheid. Hernieuwbare energie is niet de enige sector op zoek naar geld. Het beleid mag niet verstarren en bijsturingen moeten mogelijk zijn, maar uiteindelijk is stabiliteit nodig, waarbij de regeling haar doelstelling haalt en tegelijk niet te veel kost aan overheid en consument.

De spreker gelooft dat zelfs na optimalisering van die markt nog een vangnet nodig blijft, waarvoor nu de distributienetbeheerders zorgen. De vraag is of dat zo moet blijven dan wel of het VEB daarin een rol kan spelen. Om het marktevenwicht te bevorderen in een context van liberalisering, is de vraag hoe men opkomende spelers kan ondersteunen zonder wettelijk te kort te doen aan de bestaande spelers. De waarborgen zijn inderdaad voor een deel te onbekend. Communicatie is aangewezen. Als dat volstaat, hoeft de overheid niet meer te investeren dan nodig, erkent de spreker.

Wat het rollend fonds betreft, wijst de heer Bode op het verschillende tijdsperspectief van de financiële en de energiesector. Voor investeerders is de realisatie van een windturbinepark op vijf à zes jaar een lange termijn, voor de energiesector een korte. Gevolg is dat het fonds niet snel zal rollen. Maar het multiplicatoreffect blijft belangrijk.

Jan PENRIS,
voorzitter

Liesbeth HOMANS
Irina DE KNOP,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

CO ₂	koolstofdioxide
ESCO	Energy Services Company
IWT	Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie
LRM	Limburgse Reconversie­maatschappij
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
ODE	Organisatie voor Duurzame Energie
PMV	Participatie­Maatschappij Vlaanderen
pps	publiek-private samenwerking
PV	Photo-Voltaic (fotovoltaïsch)
REG	rationeel energiegebruik
RIA	regulerings­impactanalyse
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
STEG	stoom- en gasturbine
VEB	Vlaams Energiebedrijf
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek